

NVE

Reguleringsmyndigheten
for energi – RME

Lyse Neo AS
Postboks 8124
4069 STAVANGER

Vår dato: 21.05.2024

Vår ref.: 202316604-5 Oppgis ved henvendelse

Deres ref.:

Varsel om vedtak om forlengelse av unntak fra bestemmelser i naturgassforskriften

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) skal innen utløpet av 3. oktober 2024 fatte vedtak om forlengelse av unntak fra §§ 4-1 fjerde ledd, 5-1 og kapitlene 3, 6 og 7 i naturgassforskriften¹ for Lyse Neo AS som er systemoperatør for distribusjonssystemet i områdene Jæren og Ryfylke, jf. naturgassforskriften § 5-2 annet ledd.

I tråd med kravene til forhåndsvarsling etter forvaltningsloven § 16 varsler vi med dette vedtak i saken.

1 Varsel om vedtak

RME vurderer å fatte følgende vedtak:

RME fatter vedtak om forlengelse av unntak fra bestemmelser i naturgassforskriften §§ 4-1 fjerde ledd, 5-1 og kapitlene 3, 6 og 7 i naturgassforskriften for systemoperatør for distribusjonssystemet i områdene Jæren og Ryfylke. Unntaket gjelder i fem år fra 3. oktober 2024, jf. naturgassforskriften § 5-2 annet ledd.

2 Dere kan uttale dere om saken

Fristen for å uttale dere om forhåndsvarselet er 11. juni 2024. Hvis dere har ny informasjon til oss eller vil rette opplysninger vi har fått tidligere, er det viktig at vi får denne informasjonen innen fristen. Etter fristens utløp, vil RME fatte vedtak i saken basert på de opplysningene som foreligger.

Informasjonen kan sendes til RME på e-post rme@nve.no. Vennligst oppgi saksnummeret i emnefeltet.

¹ Forskrift til lov om felles regler for det indre marked for naturgass (naturgassforskriften) av 14. november 2003 nr. 1342.

Vi tar sikte på å fatte vedtak i saken innen utgangen av juli 2024.

3 Beskrivelse av saken

Lyse Neo har, som eier av distribusjonssystemet i områdene Jæren og Ryfylke, unntak fra reglene om krav til revisorattestert internregnskap i naturgassforskriften § 4-1 fjerde ledd og reglene om tredjepartsadgang i naturgassforskriften § 5-1 og kapitlene 3, 6 og 7, etter naturgassforskriften § 5-2 første ledd. Unntaket varer frem til 3. oktober 2024. RME må fatte vedtak innen 3. oktober 2024 om unntaket skal forlenges for en ny periode på fem år, jf. naturgassforskriften § 5-2 andre ledd.

Vurderingstemaet og vurderingsmomentene RME er pålagt å følge for å vurdere om unntak skal forlenges, følger av naturgassforskriften § 5-2 tredje ledd.

Unntaket etter naturgassforskriften følger av gjennomføringen av gassmarkedsdirektivet² og ble innlemmet i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017. Det følger av EØS-komiteens beslutning at det ble gjort tilpasninger etter gassmarkedsdirektivet artikkel 49 punkt 5. Ved tolkning av naturgassforskriften vil RME derfor se hen til gassmarkedsdirektivet.

Lyse Neo er eier av distribusjonssystemet i områdene Jæren og Ryfylke og ble utpekt som systemoperatør av Energidepartementet 12. januar 2021. Lyse Neo er et selskap underlagt Lyse-konsernet, som har virksomhet innen blant annet produksjon av fornybar kraft, tele og distribusjon av elektrisitet. Lyse Neo har vært eiere av distribusjonssystemet siden 2001.

Lyse Neo har gitt innspill til RME for vår vurdering av om unntaket skal forlenges. Dette vil bli gjengitt nedenfor.

4 Lyse Neos innspill

RME har mottatt innspill fra Lyse Neo om forhold som er relevante for vår vurdering av om unntaket fra tredjepartsadgang (TPA) skal forlenges. Et sammendrag av disse innspillene blir gjengitt her. RME har også foretatt selvstendige vurderinger av Lyse Neos innspill i vår vurdering i kapittel 5, i tillegg til våre egne undersøkelser.

Lyse Neo peker på at dagens virksomhet, med drift av gassnett og salg av naturgass, ikke er lønnsom og at nødvendige investeringer for å legge til rette for tredjepartsadgang vil kunne svekke lønnsomheten ytterligere. Dagens gassnett ble bygd i perioden 2001-2005, og Lyse Neo har ingen planer om videre utbygging av gassrørledningsnett. Se vedlegg I for oversikt over deres gassrørledningsnett.

² Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 2003/55/EC (gassmarkedsdirektivet)

Produktregnskapet for 2022 (ikke revisorgodkjent) viser et driftsresultat for gassrørledningsnett på minus kr 111 millioner, og trenden³ har vært nedadgående de siste årene. En nedskrivning av gassrørledningsnett på kr 98 millioner bidrar til det negative resultatet i 2022. Nedskrivningen er en konsekvens av at landnettet anses som mindre lønnsomt enn da beslutningen om bygging av nettet ble tatt. Lyse Neo viser til betraktelig fall i salgsvolumet av naturgass de siste årene, se tabell for omsatt naturgass (GWh) og driftsresultat naturgass (millioner kr) i perioden 2018 – 2023.

	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Volum GWh	309	368	574	516	540	585
Driftsresultat	-4	-166	18	36	48	32

Nedgangen skyldes i hovedsak at naturgass har blitt en mindre attraktiv energikilde, blant annet grunnet høye gasspriser og det grønne skiftet. Lyse Neo opplever allerede en sterk konkurranse fra andre energiformer, og en tredjepartsadgang til deres gassrørledningsnett vil føre til at lønnsomheten svekkes ytterligere.

Lyse Neo opplyser om at deres distribusjonsnett for naturgass består av to deler, Rogass-røret som er til sjøs og landnettet. Rogass-røret (sjørør på 50 km, leverer i hovedsak til LNG-fabrikk i Risavika) har kapasitet til å transportere tilsvarende 15 TWh i året. I 2023 ble kun 3,1 TWh transportert i dette nettet. Landnettet (600 km) har kapasitet til å transportere ca. 2,3 TWh i året, betydelig mer enn hva som faktisk blir transport. Landnettet får sin forsyning fra Rogass-røret og innmating av biogass.

Med et distribusjonsnett, hvor salgsvolumet de senere årene har falt betraktelig, opplever Lyse Neo utfordringer med å balansere systemet. Det vil si at innmatingen (ikke-regulerbar og minimum kjøpsforpliktelser) i systemet er større enn uttak/salg, særlig i sommerhalvåret. Balanseringen vil bli mer krevende med tredjepartsadgang. Lyse Neo har ikke lagringskapasitet i sitt system, og tredjepartsadgang kan utløse behov for større investeringer i slik kapasitet enn det som ellers hadde vært nødvendig. Lyse Neo viser til at dette vil føre til at driften vil bli enda mindre lønnsom.

³ Lyse Neo har kun produktregnskap med splitt mellom naturgassalg og gassrørnettet fra og med 2022. Tall for tidligere år viser de to områdene samlet under området naturgass.

5 RMEs foreløpige vurdering er at unntaket skal forlenges for en ny periode på fem år

RME vurderer saken i lys av naturgassloven og naturgassforskriften.

5.1 Vurderingstemaet

RME skal vurdere om krav om adgang til Lyse Neos system vil «skape betydelige problemer, særlig for utvikling av og investeringer i systemet». I denne vurderingen er vi pålagt å vektlegge:⁴

- a. «behovet for investeringer i systemet som ikke vil være lønnsomme med tredjepartsadgang
- b. omfanget av nødvendige investeringer og mulighetene til å tjene inn investeringene
- c. størrelsen på systemet og utbyggingsgrad
- d. hvordan markedet er ventet å utvikle seg videre
- e. den geografiske størrelsen og særtrekk ved området, inkludert samfunnsøkonomiske og demografiske faktorer».

I denne vurderingen må vi tolke det nærmere innholdet i bestemmelsen. Det følger av forarbeidene at hensikten med tredjepartsadgang er å gi konkurrerende naturgassforetak tilgang til gassrørledningsnett som er et naturlig monopol, for å fremme konkurranse i dette markedet.⁵ Samtidig ble det pekt på at bakgrunnen for at Lyse Neos gassrørledningsnett fikk unntak kommer av at det ble bygd mens Norge var kvalifisert som et marked under oppbygging.⁶

Eier av et gassrørledningsnett har et naturlig monopol som medfører markedsfordeler. Markedsfordelene er forsøkt avhjulpet med tredjepartsadgangsregler, slik at det kan skapes konkurranse i markedet for naturgassforetak. Imidlertid skal dette balanseres opp mot hensynet til at systemoperatøren må kunne oppnå tilfredsstillende avkastning på eksisterende investeringer og at fremtidige nødvendige investeringer bør kunne tjenes inn, se vurderingsmoment etter bestemmelsens bokstav b. Tredjepartsadgang bør i tillegg ikke rokke ved systemoperatørens mulighet til å drive lønnsomt, se vurderingsmoment etter bestemmelsens bokstav a.

RME kan ikke avgjøre om Lyse Neo driver lønnsomt generelt, og for å vurdere om Lyse Neos nødvendige investeringer ikke vil være lønnsomme med tredjepartsadgang, må RME ta utgangspunkt i objektive forhold.

⁴ Jf. naturgassforskriften § 5-2 tredje ledd

⁵ Høringsnotat om endringer i naturgassforskriften (tredje energimarkedspakke) av Olje- og energidepartementet (2018) s. 9

⁶ Høringsnotat (2018) s. 10

Etter vurderingsmomentene i bestemmelsens bokstav a og b, er det relevant å vektlegge forhold ved Lyse Neos virksomhet, som direkte blir påvirket av en tredjepartsadgang, men også forhold som ikke er knyttet til tredjepartsadgang.

Ordlyden i bokstav c. innebærer at vi skal ta hensyn til systemoperatørens mulige utviklingsplaner i vurderingen av om unntak skal forlenges. I tillegg er det relevant å vurdere hvorvidt gassrørledningsnetts størrelse tilsier at tredjepartsadgang er et egnet tiltak for å utvikle eksisterende gassrørledningsnett. Det følger av gassmarkedsdirektivets fortale (premiss 53) at markedsprisene skal gi incentiver for utviklingen av gassrørledningsnett. Ordlyden i fortalen utelukker imidlertid ikke at andre forhold også kan gi incentiver til utvikling av gassrørledningsnett. Formålet bak reglene i gassmarkedsdirektivet tilsier dermed at tredjepartsadgang ikke bør hindre utvikling eller føre til nedskalering av gassrørledningsnett størrelse.

I vår vurdering om tredjepartsadgang kan skape betydelige problemer, er det videre aktuelt etter ordlyden i bokstav d å se hen til om det eksisterer et marked for å utnytte tredjepartsadgang. Vi oppfatter at bestemmelsen åpner opp for å se hen til både markedet for potensielle tredjepartsleverandører, men også markedsutviklingen for energikilden som skal og kan fraktes i gassrørledningsnett.

Ordlyden i bokstav e. åpner opp for å hensynte forhold ved gassrørledningsnettets geografiske område. I denne saken er det aktuelt å ta i betraktning fremtidsutsikter for å benytte det eksisterende gassrørledningsnett i Jæren og Ryfylke.

5.1.1 Usikker markedsutvikling

Vi oppfatter at fremtidig etterspørsel for bruken av gassrørledningsnett er et sentralt forhold i vurderingen.

Lyse Neo har vist til at det fra 2018 til 2023 er sterkt fallende volum av transportert gass i gassrørledningsnett, og en negativ utvikling i driftsresultatet i landnettet i samme periode. Det fallende volumet kan forklares med særlig høye energipriser, skatter og avgifter knyttet til naturgass og miljøbetraktninger som gjør det mindre attraktivt for sluttbrukere, særlig næringskunder, å benytte naturgass.

De særlig høye prisene for naturgass, kombinert med avgiftene knyttet til naturgass og miljøbetraktninger,⁷ har også vist seg å sette selgere av naturgass og eier av gassrørledningsnett i en konkurranseutsatt posisjon. Sluttbrukerne til Lyse Neo er konkurransebevisste og benytter alternative energikilder når det er mer lønnsomt. Dette kan også forklares med at det er et godt utbygd strømnnett generelt i Norge, som gjør det enklere for sluttbrukere å bruke alternative elektriske energikilder. Dette understreker at

⁷ Se <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/veibruksavgift-pa-drivstoff/co2-avgiften/id2603484/> for mer informasjon om CO2-avgiften og <https://www.regjeringen.no/no/tema/okonomi-og-budsjett/skatter-og-avgifter/avgiftssatser-2024/id2997383/> for informasjon om satser for 2024

det er gode konkurranseforhold for bruk av alternative energikilder for norske sluttbrukere.

De faktorene som kan forklare den nedadgående trenden i etterspørsel kan vedvare. Det er ikke holdepunkter som tyder på at naturgass vil bli en mer etterspurt energikilde fremover. RME er også kjent med at det er et forslag om å forby fossil gass til permanent oppvarming av bygg, som vil svekke etterspørselen, og dermed lønnsomheten, ytterligere.⁸ En ytterligere konsekvens av dette er blant annet at det vil være nødvendig med større lagringsanlegg for å kunne balansere gassrørledningsnettene grunnet lavere etterspørsel fra kunder enn innmating på systemet, se forklaring i kapittel 4.

Flere av årsakene som har ført til fallende volum i gassrørledningsnettene knytter seg til at det er i hovedsak naturgass som blir fraktet i gassrørledningsnettene. Gassrørledningsnettene transporterer rensert biogass (biometan), som er klimanøytralt⁹ og har de samme egenskapene som naturgass. Prisene for biogass og biometan sammenlignet med prisene for naturgass, henger i dagens marked tett sammen. Samtidig, så er det usikkert hvordan pris og etterspørsel vil utvikle seg fremover. I tillegg må en ta i betraktning at det ikke er miljøavgifter knyttet til biogass eller biometan.¹⁰ Det er ikke utelukket at etterspørsel etter biogass kan gjøre markedsutviklingen mer positiv fremover enn hva fallet i transportert volum tyder på i dag. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til dette.

En forutsetning for at etterspørselen snur, er at det er tilstrekkelig tilbud av biogass og biometan til å møte kundenes etterspørsel. Lyse Neo informerer om at produksjonen av biometan er begrenset. Imidlertid er vi kjent med at det er flere planlagte produksjonsprosjekter i området med igangsettelse med oppstart før 2030.¹¹ Det er imidlertid usikkert om disse prosjektene blir realisert.

Vi har også vurdert om hydrogen kan være en alternativ energikilde som kan bidra til større etterspørsel etter transport av gass i Lyse Neos nett. Gassrørledningsnettene til Lyse Neo er imidlertid ikke egnet til å transportere hydrogen uten betydelig investeringer. RME vil derfor ikke vektlegge dette nærmere i vår vurdering.

Vår vurdering er at det er svært usikkert om det vil være lønnsomt å drive med transport i gassrørledningsnettene fremover. Den usikre markedsutvikling vil også føre til stor

⁸ Se [Prop. 1 S \(2023-2024\)](#), [Innst. 9 S \(2023-2024\) Vedtak 406](#)

⁹ [Biogass - verdifullt, effektivt og med dobbel klimanytte - Avfall Norge](#)
<https://avfallnorge.no/bransjen/nyheter/biogass-verdifullt-effektivt-og-kliman%C3%B8ytralt>

¹⁰ NHO-rapport ved Svein Thomson «Biogass – et marked i rask endring» (2022),
<https://www.nho.no/siteassets/prosjekter-og-samarbeid/gront-landtransportprogram/2209-stakeholder-markedsanalyse--biogass-26.-sept-2022.pdf>

¹¹ Se uttalelser fra noen potensielle produsenter:

<https://www.nho.no/samarbeid/gront-landtransportprogram/artikler/fire-biogassanlegg-far-162-millioner-kroner-i-enovastotte/>
<https://www.lysekonsern.no/om-oss/nyhetsarkiv/lyse-bli-storste-eier-i-bioenergi-finnoy>
<https://www.nho.no/samarbeid/gront-landtransportprogram/artikler/okt-oppmerksomhet-om-biogass-pa-vestlandet/>

usikkerhet til hvor stort behov det vil være knyttet til balanseringen av gassrørledningsnett, dersom det åpnes for tredjepartsadgang. Det tilsier at tredjepartsadgang vil skape betydelige problemer, særlig for utvikling av og investeringer i systemet. Den usikre markedsutviklingen taler for at krav til tredjepartsadgang til Lyse Neos gassrørledningsnett vil skape betydelige problemer for deres utvikling av og investeringer i systemet, samt videre drift, jf. bestemmelsens bokstav d.

5.1.2 Investering i gassrørledningsnett og mulige konsekvenser av investeringer

En konsekvens av at markedsutviklingen er negativ, er at behovet for og omfanget av nødvendige investeringer vil øke. For investering i lagringsanlegget vil tredjepartsadgang få innvirkning på investeringens størrelse. Dette er forhold som vil påvirke vår vurdering av om tredjepartsadgang vil medføre betydelige problemer, både for «behovet for investeringer i systemet som ikke vil være lønnsomme» og «omfanget av nødvendige investeringer og mulighetene til å tjene inn investeringene» etter bestemmelsens bokstaver a og b.

Lyse Neo peker på at dagens virksomhet, med drift av gassnett og salg av naturgass, ikke er lønnsom og at nødvendige investeringer vil kunne svekke lønnsomheten ytterligere. Dagens gassnett ble bygd i perioden 2001-2005, og Lyse Neo har ingen planer om videre utbygging av gassrørledningsnett.

Dersom volumet i Lyse Neos gassnett fortsetter å falle, kan det bli behov for å investere i lagringskapasitet for å unngå omfattende faking, særlig i sommerhalvåret. Lyse Neo har ikke gjort detaljerte beregninger av investeringsbehovet, men anslår at en investering knyttet til et lagringsanlegg på for eksempel 20 GWh kan koste ca. kr 30 millioner. En eventuell tredjepartsadgang vil mest sannsynlig øke behovet for lagring og Lyse Neo vil måtte investere i ytterligere lagringskapasitet. Kostnaden for økt lagringskapasitet vil kunne medføre økte tariffer. Selv om kostnaden ikke alene er utløst av en eventuell tredjepartsadgang, vil balanseringskostnadene øke ved tredjepartsadgang.

Lyse Neos investeringer til utskiftning av målere knyttet til overgangen fra 2G til 5G-teknologi er nødvendig. Det er antatt at tilnærmet alle aktive målere må byttes ut. Dette er nødvendige investeringer, uavhengig av om Lyse Neos gassrørledningsnett åpnes opp for tredjepartsadgang. På den annen side vil dette være en ulønnsom investering, dersom kundene forsvinner til en alternativ energikilde. Siden investeringskostnadene ikke er estimert å være så store, vil det ikke påvirke vår vurdering i særlig grad.

Planlagte og eventuelle investeringer i henholdsvis målere og egen lagringskapasitet er estimert til kr 50 – 60 millioner. De estimerte kostnadene utgjør ikke en så stor andel av gassrørledningsnettets totale bokførte verdi. Kostnadene vil derfor ikke alene medføre at tredjepartsadgang vil skape betydelige problemer, jf. bestemmelsens bokstav a og b. Eventuelle andre nødvendige vesentlige investeringer anser vi vil være utfordrende for Lyse Neo å tjene inn gitt dagens marked og fremtidsutsikter, uavhengig om investeringene skyldes at det blir åpnet for tredjepartsadgang eller ikke.

Det som får betydning for vår vurdering av momentene i bokstav a og b, er at økte kostnader knyttet til drift av gassrørledningsnett, generelt gjør det mindre lønnsomt, fordi det er vanskelig å få flere kunder slik som markedsutsiktene er per dags dato. De økte kostnadene knyttet til investeringer som skyldes tredjepartsadgang, kan føre til at tariffen for bruk av gassrørledningsnett blir så høy at sluttbrukere vil velge andre alternative energikilder. Dermed kan økte kostnader knyttet til tredjepartsadgang, føre til en ytterligere kundeflukt. RME erkjenner at det per dags dato er utfordrende å få nye kunder og at driften er lite lønnsom. Dersom Lyse Neos mulighet til å få dekket kostnadene ved å drifte nettet blir begrenset over en lengre periode, er det risiko for at distribusjonsaktiviteten må avskaffes eller nedskaleres. Vi mener at et viktig formål med unntaksadgangen for tredjepartsadgang er å hindre en situasjon hvor tredjepartsadgang fører til at virksomheten blir ulønnsom.

Overnevnte forhold tyder i stor grad på at det vil være utfordrende med lønnsomme investeringer i gassrørledningsnett, uavhengig av om de er utløst av tredjepartsadgang eller ikke. Imidlertid kan økt etterspørsel av biogass i noen grad bremse den selvforsterkende negative spiralen som utfordrer lønnsomheten. Men vi mener det for stor usikkerhet knyttet til markedsutsikter og realisering av prosjekter som utvider tilbudet av biogass til at dette kan få avgjørende betydning i vår vurdering.

5.1.3 Utbyggingsgrad

Med et gassrørledningsnett på totalt 650 km er systemet betydelig større enn Gasnor AS¹² sitt, men lite sammenlignet med tilsvarende systemer i andre land. Lyse Neos gassnett ble bygget i perioden 2001-2005, og Lyse Neo opplyser som nevnt at det per dags dato ikke er planlagt for utbygging. Gassrørledningsnett er derfor å anse som ferdigutbygd.

Som nevnt er det en fare for at driften av gassrørledningsnett blir mer ulønnsom dersom det blir gitt tredjepartsadgang og driftskostnadene som kundene betaler for gjennom tariffen dermed blir høyere. Det kan føre til en ytterligere kundeflukt. Dette er usikre forhold som ikke har fått avgjørende betydning, men det er likevel relevant for vår vurdering etter bestemmelsens bokstav c.

5.1.4 Lønnsomhet

RME har forsøkt å vurdere hvorvidt kostnadene med utbyggingen som ble ferdigstilt i 2001-2005 er inntjent. Lyse Neo har opplyst om at de ikke kan knytte omsetning/lønnsomhet i virksomheten til disse investeringene. RME har derfor ikke gått videre med å vurdere momentet. Det er for RME relevant å ta i betraktning Lyse Neos adgang til å tjene inn nødvendige investeringer. Som det allerede er påpekt er det færre kunder som kan dekke Lyse Neos nødvendige investeringer.

¹² Gasnor AS er eier av et distribusjonssystem på Karmøy og Haugesund og er også utpekt som systemoperatør av Energidepartementet. For mer om regulering av Gasnor AS sitt distribusjonsnett, se <https://www.nve.no/reguleringsmyndigheten/regulering/gassdistribusjon/vilkaar-og-tariffer-for-gassnor/>

Samtidig, er det relevant å se på LyseNeos vurdering av verdien på deres gassrørledningsnett som uttrykk for lønnsomhet. I 2022 nedskrev Lyse Neo verdien av landnettet med kr 98 millioner. Nedskrivningen skyldes ifølge Lyse Neo den sviktende lønnsomheten, og er gjort for at de bokførte verdiene av gassrørledningsnettet skal stemme bedre overens med virkeligheten. Nedskrivningen utgjorde ca. 7 prosent av totalt bokført verdi av gassrørledningsnettet per årsslutt 2021. Dette belyser og underbygger vår vurdering av at dagens drift er lite lønnsom, slik at tredjepartsadgang vil være egnet til «skape betydelige problemer» for Lyse Neo, som er det overordnede vurderingstemaet og knyttet til vurderingsmomentet i bokstav b.

5.1.5 Geografiske særtrekk og demografiske forhold

Lyse Neo peker på at deres gassrørledningsnett er avgrenset fra andre gassrørledningsnett nedstrøms og at det ikke er tilknyttet et transmisjonsnett. I gassmarkedsdirektivet er det forutsatt at et distribusjonsnett er koblet til et transmisjonsnett, og at den systemansvarlige for transmisjonsnettet skal balansere nettet. Gassrørledningsnettet på Jæren og Ryfylke er derimot et isolert system. Lyse Neos nett forsynes direkte fra oppstrøms petroleumsvirksomhet på Kårstø. Dette anlegget stenger ned om sommeren for vedlikehold, og dette skaper utfordringer for Lyse Neos forsyning. I tillegg er det koblet et prosesseringsanlegg for LNG i Risavika direkte til Lyse Neos nett. Restgass fra LNG-virksomheten må tas ut i Lyse Neos nett. Dette er utfordringer i Lyse Neos nett som skiller seg fra de fleste rørnett som er regulert av gassmarkedsdirektivet, og som gjør det mer krevende å balansere Lyse Neos nett. Dette er ikke utfordringer som utløses av tredjepartsadgang, men tredjepartsadgang vil gjøre det mer krevende å balansere nettet.

Kundesegmentet til Lyse Neo består av privatkunder og næringsdrivende. Det vil være mindre attraktivt for næringsdrivende som er omfattet av CO₂-kvotesystemet å benytte seg av naturgass som energikilde, slik at dette også kan redusere etterspørselen. Igjen, er det høyest usikkert hvordan dette vil utvikle seg. Sammenliknet med det europeiske markedet, hvor andelen husholdningskunder som bruker naturgass er betydelig, er ikke dette tilfellet for Lyse Neo. Det er dermed noen særtrekk ved den aktuelle infrastrukturen som vil gjøre det utfordrende å åpne for tredjepartsadgang, jf. bestemmelsens bokstav e.

5.1.6 Konkurransforhold for mulige naturgassforetak

RME har fått beskrevet konkurranseforhold for tredjeparter som ønsker adgang til Gasnor AS sitt gassrørledningsnett. I Menon Economics sin kartlegging¹³ av vilkår for å levere gass til eventuelle tredjeparter i det norske systemet for distribusjon av gass, inkludert barrierer, fant de at selv om de regulatoriske forholdene åpner for tredjepartsadgang, er nedstrøms gassmarkedet så lite at det ikke er lønnsomt eller aktuelt for tredjeparter å benytte tredjepartsadgangen. Det blir også påpekt at fraværet av engrosmarked på gass setter tredjeparter i en vanskelig posisjon til å inngå bilaterale avtaler med aktører som selger gass. Selgere av gass krever minimum uttak som enten representerer mer eller

¹³ Se dokumentnummer 202318341-5 i vårt arkivsystem

mesteparten av totalt transportert volum i det eksisterende gassrørledningsnett, slik at tredjeparter må få et omfattende kundesegment før det er lønnsomt. Dette vurderer vi til å også gjelde en eventuell tredjepartsadgang til Lyse Neo sitt gassrørledningsnett.

Basert på utfordringene mulige tredjeparter vil oppleve, mener vi det er hensiktsmessig å vurdere erfaringer fra åpningen av Gasnor AS sitt gassrørledningsnett for tredjepartsadgang, før Lyse Neos gassrørledningsnett også åpnes opp for det.

5.1.7 Liten til ingen positiv endring siden unntak ble vurdert i 2017

RME vurderer at det er relevant å hensynta om markedet og forhold ved Lyse Neos drift har endret seg, slik at det er bedre egnet for tredjepartsadgang nå sammenlignet med da dette ble vurdert i 2017. RME kan ikke se at hverken markedet eller driften har endret seg i positiv retning slik at det er mer tilrettelagt for tredjepartsadgang nå. Tvert imot, er vi av oppfatning at drift av systemet har blitt mindre lønnsomt de siste årene.

5.2 RME konkluderer med forlenging av unntak

I vurderingen av om unntakene fra tredjepartsadgang til Lyse Neos gassrørnett skal forlenges eller ikke, har vi vurdert overnevnte forhold for å avgjøre om tredjepartsadgang vil skape betydelige problemer, særlig for utvikling av og investeringer i systemet til Lyse Neo.

Den svært usikre markedsutviklingen og fallende etterspørselen har vært avgjørende for vår vurdering av om unntaket skal forlenges ytterligere fem år. De usikre fremtidsutsiktene legger ikke til rette for å sikre videre utvikling og investeringer i gassrørnett til Lyse Neo. Kostnadene knyttet til økt lagringskapasitet vil avhenge av etterspørselsutviklingen generelt, men også om gassrørnett åpnes opp for tredjepartsadgang. Dersom etterspørselen fortsetter å falle og selskapet mister ytterligere kunder, vil det være svært utfordrende å overføre driftskostnadene på de resterende kundene uten at de også går over til alternative energikilder. Det er dermed stor usikkerhet for Lyse Neo å drifte lønnsomt og hente inn investeringer.

RMEs vurdering er derfor at tredjepartsadgang vil være egnet til å skape problemer for Lyse Neo og at unntak fra tredjepartsadgang til Lyse Neos rørnett skal forlenges etter naturgassforskriften § 5-2.

Unntaket etter naturgassforskriften § 5-2 første ledd omfatter også forpliktelser for systemoperatører etter forskriftens § 4-1 fjerde ledd om krav til revisorattestert internregnskap og kapitlene 3, 6 og 7 om regler for vilkår, tariffer og balansering ved tredjepartsadgang. Det er etter vår vurdering ikke hensiktsmessig å kreve revisorattestert regnskap, når det ikke er aktuelt å motta forslag på tariff eller metode for tariff fra Lyse Neo. Som følge av at RME vurderer å forlenge unntaket for tredjepartsadgang, er det naturlig at de nevnte reglene også unntas i en ny periode på fem år.

6 Informasjon om videre prosess

RME åpner for innspill fra berørte parter før vi fatter endelig vedtak. Vi ønsker Lyse Neos innspill på våre vurderinger knyttet til om tredjepartsadgang vil være til skade betydelige problemer for dem, særlig for utvikling av og investeringer i systemet.

For å sikre at saken er godt belyst, er det relevant med innspill fra aktører som blir berørt av vårt vedtak. Dette kan for eksempel være kunder av Lyse Neo, mulige leverandører eller bransjeorganisasjoner

RME vil fatte endelig vedtak i løpet av sommeren og hensynta innspill fra berørte aktører. Vedtaket vil tre i kraft 3. oktober 2024.

RME vil i tråd med naturgassforskriften § 5-2 fjerde og femte ledd underrette EFTAs overvåkningsorgan om forslag til vedtak og begrunnelse i løpet av juni 2024. Samtidig som RME fatter vedtak vil RME oversende vedtaket og begrunnelse til EFTAs overvåkningsorgan, i tråd med EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017. RME vil kunne omgjøre vedtaket før det trer i kraft, i tråd med forvaltningsloven § 35.

7 Kraftsensitiv informasjon

Vi minner om at kraftsensitiv informasjon som sendes via e-post må passordbeskyttes eller ha en annen form for beskyttelse. Passord kan gis til saksbehandler per telefon. Husk også å merke kraftsensitiv informasjon i henhold til bestemmelsene i kraftberedskapsforskriften.

8 Har [du/dere] spørsmål?

Send e-post til rme@nve.no hvis [du/dere] har spørsmål. Husk å oppgi saksnummer i emnefeltet.

Med hilsen

Laxshitha Arumugadas
Førstekonsulent

Godkjent av Mari Holen Christensen
Seksjonssjef

Roar Amundsveen
Seksjonssjef

Tore Langset
Direktør

Godkjent i henhold til RME sine interne rutiner.

Mottakerliste:

Lyse Neo AS

Kopimottakerliste: